

RAMAZAN'DA İBADETLERİN KABULÜ*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

Size yine Mekke-i Mükerreme'mizden, içinde Kâbe-i Müşerrefe'nin bulunduğu Mescid-i Haram'dan bilgi sunuyorum, arz ediyorum. Allah ibadetlerinizi kabul eylesin...

Bu cuma artık Ramazan'ın sonunda olan bir cuma... Arap takvimlerine göre cumartesi günü bayram, bizim takvimlerde pazar günü diye bayram gösteriliyor. Fakat Araplar takvimlerini değiştirebilirler, ilan etmeyebilirler cumartesi bayram değildir diye. Bizimle başladıkları gibi Ramazan'a, başlangıçta aynı oldukları gibi, bitirmede de aynı olabilirler. Veyahut burada, Türkiye'ye göre bir gün önce başlayabilir.

Son cumasındayız. Bundan sonraki cuma artık Ramazan bitmiş olacak. Size birkaç hususu hatırlatmak istiyorum:

Birisi, bu çok önemli bir ay geldi, geçti. Ramazan ayı, safâ ayı, vefâ ayı idi. Safâ sâfileşmek için, yâni insanın içindeki kirleri, bulanıklıkları süzmek için ve kulların Mevlâ'sına vefâsını göstermesi bakımından önemli bir aydı. Zâkirlerin, zikredicilerin ayıydı. Sabredicilerin ayıydı. Sâdıkların, âşıkların ayıydı.

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Şimdi tabii, nasıl muhasebe yapıyor dükkân sahipleri senenin sonunda: “Bakalım ben bu sene sermayemi artırmış mıyım, kâr etmiş miyim?” diye bir sayım yapıyor, mallarını sayıyor, hesaplarını kontrol ediyor. Böylece kârı, zararı ortaya çıkıyor. Her işin önünde de müslümanın ne yaptığını, niçin yaptığını, hangi niyetle yaptığını kontrol etmesi lâzım. Besmeleyi çekip başlaması lâzım! Sonunda da neler yaptığını, bunun sonucunda eline ne geçtiğini düşünmesi, muhasebesini yapması, şöyle bir yekûn çıkarması lâzım, “Sonuç ne oluyor?” diye bakması lâzım!

Şimdi eğer bu muhteşem, bu güzel ay insana tesir edememiş ise, –bazı insanlara tesir edememiş olabilir– kalbi ıslâh olmamışsa, günahlardan kendisini sıyıramamışsa, koparıp ayıramamışsa, kötü arkadaşlardan şekâvet ve dalâlet erbabından, suçlulardan, günahkârlardan, uzaklaşmamışsa; artık bu güzel fırsat, muazzam ilâhî devre geçtikten sonra onun kalbine ne tesir edecek?.. Yâni artık ondan, ne zaman ıslah olması beklenebilir?..

a. Nice Oruç Tutan Vardır ki...

Öyle muazzam bir fırsat idi ki, işte ancak on bir ay sonra bir daha ele geldiği zaman gelebilecek ama, o arada da bir dahaki sene Ramazan’a acaba insanlar yetişebilecek mi, yetişemeyecek mi?.. Onu da bilemiyoruz tabii.

Peygamber SAS Efendimiz'in bir hadis-i şerifini okuyalım burada teberrüken, SAS Efendimiz buyuruyor ki:¹

رُبَّ صَائِمٍ لَيْسَ لَهُ مِنْ صِيَامِهِ إِلَّا الْجُوعُ

وَالْعَطَشُ وَرُبَّ قَائِمٍ لَيْسَ لَهُ مِنْ قِيَامِهِ إِلَّا السَّهَرُ

(حم. خز. ع. هب. ق. كر. عن أبي هريرة؛ طب. عد. عن ابن عمر)

(*Rubbe sàimin leyse lehû min siyâmihî ille'l-cûu ve'l-ataş, ve rubbe kàimin leyse lehû min kıyâmihî ille's-seher.*) “Nice oruç tutan insan var ki, oruçları kabul olmuyor da, eline geçen sadece boş boşa aç kalmak, susuz durmaktan ibarettir.” Yâni ziyanda, sevap yok. “Nice kıyâm-ı leyle, yâni gece ibadetine, teravihlere, teheccüdlere kalkışan ama, bundan eline bir fayda geçmeyip de, sadece uykusuz kalmış olması elinde kalan insanlar vardır.”

¹ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.539, no:1690; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.373, no:8843; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.257, no:3481; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.596, no:1571; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.242, no:1997; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.429, no:6551; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.316, no:3642; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.270, no:8097; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.239, no:3249; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.II, s.309, no:1425; Abdullah ibn-i Mübârek, *Müsned*, c.I, s.78, no:77; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVII, s.346; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.268, no:3248; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.250; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.382, no:13413; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.II, s.309, no:1424; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.401; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.853, no:7491; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.348, no:1365; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIII, s.101, no:12658, 12661; Münzirî, *et-Tergîb*, c.II, s.94, no:1646.

Bu hadis-i şerif böyle bildiriyor. Yâni, nice oruçlu insan var ki, eline kâr geçmiyor, aç ve susuzluk çekmiş oluyor sadece... Nice gece kalkıp güya ibadet eden insanlar var ki, uykusuz kalmış oluyor sadece. Yâni, sevap yok.

Tabii biz onun için, her şeyden önce amellerin kabul olmasının hangi şartlar altında mümkün olduğunu öğrenmeliydik, bunu çocuklarımıza öğretmeliyiz. Yâni:

“—Evlâdım, aman, bak, sen artık büyüdün, ağabey oldun, abla oldun. Bundan sonra artık senin kendi başına namazlarını kılman, ibadetlerini yapman lâzım! Amma bu ibadetleri böyle iterek, zorlayarak yaparsan olmaz. Bunun kabul olması için, namazların, ibadetlerin ana, temel bazı şeyleri var; onlara çok dikkat et! Niyeti ihlâslı olacak insanın, ondan sonra o ibadetin kabulü için gerekli şartlara sahip olacak. Haramlardan uzak olacak, haramlara bulaşmamış olacak, haram işlememiş olacak...” filân diye bunları, ibadetin kabul olma sebeplerini öğretmeliyiz.

Biz tabii bunları kitaplarımızda izah etmiştik. Konuşmalarımızda, toplantılarımızda izah etmiştik. Bunları çocuklara küçükken öğretmek lâzım! Tabii, çocuklar kadar büyüklere de öğretmek lâzım! Burada şimdi Harem-i Şerif’te bize başka ülkelerden misafirler geliyorlar, işte:

“—Kandiliniz mübarek olsun, Ramazanınız mübarek olsun...” diyorlar nezâketen, musafaha ediyoruz, konuşuyoruz.

Mısır'dan üç dört alim geldi dün akşam. Birisi dedi ki bana:

“—Aziz kardeşim, biz Türkiye'ye gittik...”

Ben de kendisine:

“—Yaa, gittiniz mi, mâşâallah, ziyaret ettiniz mi, ne güzel!” filân dedim.

“—Defalarca gittim.” dedi. “Türkiye'de halkın arasında dolaşıyoruz, ‘Siz müslüman mısınız?’ diye soruyoruz; ‘El-hamdü lillâh müslümanız!’ diye cevap veriyorlar. ‘Peki, namaz kılıyor musunuz?’ diye soruyoruz; ‘Evet kılıyoruz, cumadan cumaya kılıyoruz.’ diyorlar.”

Yâni böyle dediklerini naklediyor. Öyle diyorlarmış, cumadan cumaya... Tabii hani bazı insanlar var, cumadan cumaya namaz kılıyor. Bazı insanlar var bayramdan bayrama namaz kılıyor, maalesef. Bunlar büyük kusur tabii. İbadetler Allah'ın emrettiği zamanlarda ve emrettiği şekilde yapılacak. Allah-u Teâlâ Hazretleri günde beş vakit namazı farz kılmış. Namaz dinin direği... Onu kılmıyor. Şimdi bize söylüyor bunu:

“—Siz niye böyle gruplar teşkil edip, heyetler teşkil edip gidip böyle köylerde, kasabalarda bu insanlara bunu niye anlat- mıyorsunuz?” diyor.

Tabii, ben uzun boylu ona ne diyeyim?.. El-hamdü lillâh radyomuz var, el-hamdü lillâh mecmualarımız var. Onlarla anlatmağa çalışıyoruz. Zaman zaman da ziyaretler yapıyoruz.

Konuşmalar, konferanslar veriyoruz... Uzun anlatmak gerekecek, bir de insanın yaptığı şeyleri sayıp dökmesi iyi olmuyor. Ben ona dedim ki:

“—Bak, yabancı bir misafir gelirse, bizde halkımız misafirperverdir, çok severler misafirleri; onun sözünü daha çok dinlerler. Türkiye’ye çok gelin de, bunları çok söyleyin!” dedim. Böylece o kardeşe cevap vermiş oldum.

Gerçekten, bizim halkımız candan müslümandır. Kur’an’ı sever, Ramazan’ı sever, ibadetleri sever, dindarları sever, evliyâullahı sever, hatta vefat etmiş bile olsa kabirlerini ziyaret eder... Bunların hepsi güzel ama, ihmalkârlık da var. Yâni hem namaz kılmaz, hem müslümanım der. Müslümanlığın icabı namaz kılmak iken, kılmaz. Hem oruç tutar, hem oruçluyken oruçluya yasak olan şeyleri yapar.

E o zaman tabii bu gibi durumlarda, bilgi noksanlığından veyahut gayret noksanlığından, sabır noksanlığından veya aşk noksanlığından diyeyim ben buna; yâni ibadet aşkı içinde teşekkül edememiş veya Allah-u Teâlâ Hazretleri’ne sevgi ve saygısı, Rasûlüllah Efendimiz’e bağlılığı kemâle ermemiş.

Kemâle erse, tutsan, bağlasan durmaz. O ibadeti mutlaka yapar. Yâni nerede olursa olsun, denizde, havada, karada; vakti geldi mi, namazı kılanlar var. Seccadesini yayıyorlar, tren istasyonunda namaz kılıyor, uçağın içinde namaz kılıyor... Her yerde...

İşte onu kazanamamış olunca, o bilgileri sağlayamamış olunca, bir de bu ibadetlerin inceliklerine nüfuz edemeyince, onları uygulamayınca; tabii ibadetleri kabul olmuyor, namazı kabul olmuyor, orucu kabul olmuyor...

Orucun meselâ kabul olmama sebepleri neydi? Orucun kabul olmama sebeplerinden birisi meselâ, “Bir insan yalanı, yalan yere şahitliği, gıybeti, dedikoduyu terk etmezse; Allah onun aç kalmasına muhtaç değildir, orucundan bir sevap yoktur.” diye hadis-i şerif var.

Buradan anlaşılan nedir?.. Demek ki, oruçlu sadece aç vesusuz kalmakla yetinmeyecek, dilini de tutacaktı. Yâni diliyle de gıybet, dedikodu, yalan, dolan, iftira, bühtan yapmayacaktı. Onu bilemediği için, orucun sevabı kaçtı.

Tabii namazda da, Peygamber Efendimiz’in hadis-i şerifleri var, meselâ bir insan namaza durduğu zaman kibleye dönüyor.

Yönünü kibleye, Kâbe-i Müşerrefe’ye, Mekke-i Mükerrreme’ye dönüyor. “Kible tarafı burası, işte bu tarafa doğru döneceksiniz!” diye seccadeyi yayıyorlar. Orada kibleye doğru dönüyor. Namazı kılariken yönünü Kâbe’ye dönüyor.

Pekiye gönlü? Yâni kalbi, aklı ne tarafta?.. Aklı bakkalda, aklı kasapta, aklı dünyanın başka işlerinde, aklı namazın dışındaki başka meselelerle meşgul. Hem Allah’ın divanında hem de gönlü başka şeylerle meşgul. O zaman tabii namazı kabul olmuyor.

“*Allàhu ekber*” dediği zaman, Allah-u Teâlâ Hazretleri kulunun karşısında... Secde ettiği zaman, Allah’ın önünde secde etmiş oluyor insan. Allah’a, (*Sübhâneke’llâhümme ve bi-hamdik*) “Seni noksanlıktan tenzih ederim yâ Rabbi!” hitabı ile namaza başlıyor.

Fatiha’yı okurken:

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

(الفاتحة:٤)

(*Iyyâke na’büdü ve iyyâke nestaîn.*) “Ancak sana ibadet ederiz... Başka şeye eder miyiz?.. Etmeyiz! Ancak senden yardım dileriz.” (Fâtiha, 1/4) diyor. Yâni, Allah’ın huzurunda olduğunu bildiği için, huzurunda olduğu için, muhatabına sesleniyor.

E diliyle böyle söylüyor, aklı bağda, bahçede, çarşıda, pazarda, dünyada, başka şeylerde... O zaman Allah-u Teâlâ Hazretleri, böyle gözü ve aklı başka yerlere kayanlara, huzuruna girdiği halde başka yerlerle meşgul olanlara cevap vermiyor.

“—Ey kulum! Ne tarafa teveccüh ediyorsun? Ben teveccüh edilenlerin en kıymetlisiyim. Bana teveccühü, bana yönelmeyi bırakıp da, nerelere dönüyorsun ey kulum sen?” diye, o zaman namazını kabul etmiyor.

Tabii, namazın kabul olmamasının başka sebepleri de olabilir. İşte asıl çoluk çocuğumuza ve kendimize, demek ki bunları öğretmeliyiz. “Namaz kılınıyor, boşuna yorgunluk olmasın!

Şu şu şu tehlikeleri vardır. Onları yapmayalım da kabul olsun. Bunlar afetlerdir, namazın afetleridir. Kılındığı halde kabul olunmaz. Aman şunlardan kaçınalım!” demek lâzım!..

Orucun da böyle afetleri vardır, orucun kabulünü engelleyen... Zekâtın da âfetleri vardır, zekât verir ama gene kabul olmaz. İşte onları öğretmemiz lâzımdı.

Şimdi tabii Ramazan geçiyor, sonuna geldik. Şöyle bir arkamıza dönüp bakmamız lâzım! Yirmi küsür gün yaşadığımız bu Ramazan’da, acaba bizim hâlimiz ne oldu. Gözyaşları içinde geçen vakte ağlamamız lâzım ve bir de böyle kalbimiz yanık, el açık, Allah-u Teâlâ Hazretleri’ne dememiz lâzım ki:

اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا مِمَّنْ قُبِلَتْ صِيَامُهُ وَصَلَاتُهُ

وَبُدِّلَتْ سَيِّئَاتُهُ بِحَسَنَاتِهِ وَأَدْخَلْتَهُ بِرَحْمَتِكَ

فِي جَنَانِكَ وَرَفَعْتَ دَرَجَاتِهِ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

(*Allâhümme’c’alnâ mimmen kubilet sıyâmuhû ve salâtühû*) “Yâ Rabbi namazı, teravihi, orucu kabul olanlardan eyle beni... (*Ve büddilet seyyiâtühû bi-hasenâtihî*) Bizi seyyiâtı silinip, günahları defterden temizlenip, yerine sevaplar yazılan kimselerden eyle yâ Rabbi! (*Ve edhaltehû bi-rahmetike fî cinânike*) Rahmetinle cennetine soktuğun kimselerden eyle... (*Ve refa’tê derecâtihî yâ erhame’r-râhimîn.*) Derecesini yükselttiğin kimselerden eyle yâ Rabbi!” dememiz lâzım!..

Tabii bir de hesap yaptı ki, bir insan:

“—Eyvaaah! Hocamın söylediği gibi bir düşündüm şöyle geriye doğru, ben bu Ramazan’ı çok boşuna geçirmişim! Kaç taneteravihe gidemedim, kaç namazın vaktini kaçırdım, sabahları evde uyumuş kalmışım. Oruçta inceliklere, orucun kabulüne sebep olacak şeylere riâyet etmemişim...” dedi.

Tabii o zaman, bunu anladığı zaman, ne yapması gerekiyor?.. Zararın neresinden dönülse kârdır. Allah-u Teâlâ Hazretleri tevbekâr kulları sever. Hiç olmazsa, şu son günlerde biraz kendisini toparlasın. Biliyorsunuz:

إِنَّمَا الْأُمُورُ بِعَوَاقِبِهَا

(*Inneme’l-umûra bi-avâkıbihâ*)² “İşler, sonuçları itibariyle önemlidir.” En son, yâni yılın sonundaki karne önemli olduğu gibi okullarda, her işin de sonu önemlidir. Başında hatalı işler yaptıysa bile, artık hiç olmazsa şu son günlerde aklını başına devşirmeli müslüman kardeşlerimiz... “Ramazan kaçıyor, fırsat gidiyor; bir daha ya kavuşurum, ya kavuşamam!” diye, gözyaşları içinde boşa geçirdiği zamanlara ağlamalı! Allah-u Teâlâ Hazretleri’ne yalvarmalı ve affını, mağfiretini istemeli:

“—Yâ Rabbi, bu Ramazan geçiyor, gidiyor. Ben bu Ramazanda affolanlardan olmazsam, yazık olur bana...” diye, kendisinin Allah’ın affettiği kimselerden olmasını dilemesi lâzım!

² *Usûl-i Pezdevî*, c.1, s.329.

Bunu dualarımızın içinde, gözyaşları ile sık sık söyleyelim aziz ve sevgili kardeşlerim!

b. Dört Şeyin Mükâfâtı Yedi Yüz Mislidir

Tabii ben, bir başka hadis-i şerife geçmek istiyorum burada, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³

أَرْبَعٌ مُّسَبَّعَاتٌ نَّفَقْتُكَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَنَفَقْتُكَ عَلَىٰ أَبَوَيْكَ وَنَفَقْتُكَ عَلَىٰ أَهْلِكَ
وَذَبِيحَتُكَ شَاتِكَ يَوْمَ فِطْرِكَ لِأَهْلِكَ
(أبو الشيخ في الثواب عن أبي هريرة)

RE. 69/11 (*Erbaun müsebbiâtün*) “Dört amel vardır, güzel ibadet vardır ki, iş vardır ki bunların mükâfatını Allah bire yedi yüz verir. Dört güzel iş vardır ki bunların mükâfatını Allah yedi yüz misli olarak verir.” Bunlar nelerdir?

(*Nafakatüke fî sebîli'llâh*) “İnsanın Allah yolunda harcadığı paraların mükâfatı bire yedi yüzdür.” Kur'an-ı Kerim'de bu bildiriliyor, bu hadis-i şerifin söylediği husus ayet-i kerimede var. *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*:

مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ

³ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.374, no:1509; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1319, no:43454; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.IV, s.215, no:3081.

حَبَّةٌ أَنْبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلٍ فِي كُلِّ سُنْبُلَةٍ مِائَةٌ حَبَّةٌ

(البقر: ١٣٦)

(*Meselü'llezîne yünfiküne emvâlehüm fî sebîli'llâh*) “Mallarını Allah yolunda sarf eden, hayırlara veren kimseler, fî sebîli'llâh parasını harcayan kimseler, (*kemeseli habbetin enbetet seb'a senâbile fî külli sünbületin mîetü habbeh*) bir tahıl tanesini yere dikmiş, o tahıl tanesinden de yedi başak çıkmış, her başakta da yüz tane tane var; yâni yedi yüz tane... Yedi başak yüz tane olursa, yedi yüz tane eder. Ona benzer.” (Bakara, 2/261) diyor ayet-i kerime. Yâni, Allah yolunda malını sarf edenler, yere bir tohum ekip de yedi başak biten, ama her başakta da yüz tane o tohumdan var; bire yedi yüz kazanmış insanlar gibi olur. Kur'an-ı Kerim'de bu bildiriliyor.

Demek ki, Allah yoluna canlarımız, mallarımız, kazançlarımız verilecek, infak edilecek, sarf edilecek ki o büyük mükâfata erilsin. İşte bu Ramazan ayında da böyle hayırlar çok büyük mükâfatlarla mükâfatlandırılıyor. Yâni başka aylarda yapılanlara göre daha çok mükâfat veriliyor.

Onun için, hatırlatmak istediğim bir husus aziz ve sevgili kardeşlerim: Ramazan geçiyor, bu geçtikten sonra aynı parayı vereceksin, aynı hayrı yapacaksın ama Ramazan'ın içindeki kadar mükâfat olmayacak. Çünkü Ramazan'a mahsus özel tarifesi var, Cenâb-ı Mevlâ Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin... Rabbimizin Ramazan'da

ikramı daha çok oluyor. Onun için, “Hayrat ü hasenatınızı yapmanıza bakın! İşte bir iki gün kaldı diye, zekâtlarınızı hatırlatırım. Zekâtlarınızı ayırın, fakirciklere verin! Onlar da o paraları alsınlar, bayrama hazırlansınlar!” diye bunu bir hatırlatmak istiyorum.

Dört şey vardır yedi yüz misli, birisi Allah yoluna harcanan. Tabii Allah yoluna harcananın mânâsını da biraz açıklamak gerekiyor. Allah yoluna harcanan para nedir?.. Başta cihada harcanan paradır. Yâni askerî cihad, harekât yapan orduya, askerlere, mücâhidlere verilen paralar, teçhizat paraları, yiyecek, giyecek, vs. masraflar... İşte onlar bire yedi yüz. Başka, fî sebîli’llâh sayılan başka işler hangisi? Hac ve umre yolculukları... Tabii bu da Allah için yapılan bir yolculuk. Onların da bire yedi yüzdür.

Sonra ikinci yedi yüz sevap kazanan şey nedir:

(Nafakatüke alâ ebeveyke) “Anne ve babasına insanın verdiği paralar, eşyalar, yaptığı masraflar da bire yedi yüzdür.”

Onun için anneniz, babanız sağsa; Allah’a şükredin, el-hamdü lillâh deyin, annenizin, babanızın gönlünü almak için ona hizmet edin! Hediyeler alın, mâlî bakımdan ihtiyaçlarını görün, masraf yapın, güzel yedirin, güzel giydirin, güzel bakın, gönlünü hoş edin, duasını kazanın!.. Ona yapılan masraflar da bire yedi yüz oluyor. Hem de annenin, babanın duasını aldı mı insan, cennete gidiyor.

“—Ana, babasına yetiştigi halde cenneti kazanamamış insana yazıklar olsun!” diyor Peygamber Efendimiz.

Duasını almamış demek ki, duasını alsa cennete gidecek. Çünkü annenin, babanın çocuğu hakkında duası, onun cennete girmesine sebep olur.

Demek ki anne-babalarımıza da çok hürmet ve riayet göstereceğiz, sevgi ve saygı göstereceğiz. İkramları arttıracacağız, bayram da yaklaşıyor: “Babacığım, anneciğim, al şunu...” filân diyerek sevindirmenin çeşitli yollarını siz daha iyi bilirsiniz, düşünürsünüz. Allah buldursun, bildirsin... Güzelce anne- babanıza hayırlar yapın!..

Sonra, (*Nafakatüke alâ ehlike*) “İnsanın aile fertlerine yaptığı masraflar da bire yedi yüzdür.” Onun için korkmayın, sevindirecek şekilde eve bol bol yiyecek getirin, giyecek getirin! Hanıma bir şeyler alın, çocuklara bir şeyler alın!.. Çünkü, o masraflar da bire yedi yüz sevap kazandırıyor. Evde bir muhabbet olsun; hanım efendisini sevsin, saysın, hürmet etsin, sevgi göstere sin, bağlansın. Efendi hanımını sevsin. Çocuklar ana- babalarına hürmet etsinler.

Şâhâne bir müessese, aile müessesesi! Yâni, aile müessesesi olmasaydı ne olurdu hâlimiz?.. İyi ki, el-hamdü lillâh ki, Allah insanoğlunu, insanoğlu denilen mahlûku, böyle aile hayatı yaşayan bir mahlûk olarak yaratmış. El-hamdü lillâh anne var, baba var, yuva var sıcacık, evlâtlar var, hepsinin arasında çok sıkı ilişkiler

var... Ya dışarıda gördüğümüz diğer yaratıklar gibi, aile şuuru olmayan mahlûklar olsaydık, ne olacaktı hâlimiz?..

Bu ailenin bu muhabbetinden, nice nice faydalar oluyor. Yaşlandığı zaman anneler, babalar çocukları tarafından bakılıyor. Küçükken hiç bir şeye gücü yetmeyen yavrular, bebeler anneler, babalar tarafından bakılıyor. Yâni türlü faydalar var. Aile muhabbeti çok önemli...

Bir de, dördüncü sevap kazandıran şey nedir?.. Onu da söyleyeyim, bu tam bu günlerle ilgili, söylemem gereken işlerden birisi. Biliyorsunuz, ben sizinle yaptığım konuşmalarda, sevgili Akra dinleyicileri, bazı şeyleri olmadan önce, yapacağınız zamandan önce hatırlatıyorum.

İyi dinlerseniz, not alırsanız, defterinize yazarsanız, akıl defterinize yazarsanız, aklınızda tutarsanız, onları yaptığınız zaman çok sevap alacağınız şeyleri söylüyorum. Nedir şimdi söyleyeceğim, yine bunu defterinize yazın, aklınıza yazın:

(Ve zebîhatüke şâteke yevme fıtrike li-ehlike)
“Ramazan Bayramı’nda bir insan ailesi için kurban keserse...” Kurban Bayramı’nda herkes kesiyor. “Ramazan Bayramı’nda bir insan kurban keserse, onun da sevabı bire yedi yüzdür.”

Siz de eğer imkânınız müsaitse, bir kurban kesin bu Ramazan Bayramı’nda; evde bir bolluk olsun, bereket olsun! Soğanları doğrarsınız, ciğer yahnisi yaparsınız. Etleri ayırırsınız, pırzola yedirirsiniz çoluk çocuğunuza... Misafirlere,

“Buyurun, soframız hazır, yemeğimiz var!.. Bekleyin, yemeği bizde yiyelim de, ondan sonra gidersiniz.” dersiniz. Misafirlere, göğsünüzü gere gere davetinizi kuvvetli yapabilirsiniz. İkramlarınız olur, sevap kazanırsınız.

Evde hakikaten bayramdan dolayı bir şenlik var, bir de böyle mis gibi et kokularından, yemek kokularından bir bayram havası, misafirlere bir fazla ikram imkânı olsun. Bunu hatırlatmak istiyorum bugünlerde. Onun da tedbirini alın. Çünkü işte cuma, işte cumartesi... Yâni sonra arasanız, kurban bulacak zamanda bile zorlanabilirsiniz. Bunu da, bu cuma hatırlatmam gerektiği için size söyledim.

Ondan sonra, bir de bayramdan önce söylemem gereken bir şey var. Zekât-ı fıtır denilen, sadaka-yı fıtır denilen bir miktar paranın, fakirlere bayram namazından çıkmadan önce verilmesi lâzım! Bir insanın oruçları, sadaka-yı fıtırının, fıtır sadakasının verilmesine bağlıdır. O gökyüzünde durur. O verilirse, o zaman iş tamam olmuş olur. Onun için sadaka-yı fıtırlarınızı ayırın! Şöyle bol keseden ayırın hem de... Hani müftülükler ilân ediyor:

“—Arpadan şu kadar, buğdaydan bu kadar tutar fıtra miktarı; kuru üzümünden şu kadar tutar, hurmadan şu kadar tutar...” diye.

İşte en çoğunu yüksek seviyeden tutturun! Fukaracılara, çevrenizdeki, köyünüzdeki tanıdığınız, bildiğiniz hakiki fakirlere bunları verin. Böylece sadaka-i fıtrı da sağlamış, vermiş olursunuz. O sevabı da kazanmış olursunuz.

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri, bunları size hatırlatıyorum.

c. Ramazan Ayı Dervişlik Ayı

Şimdi bir de, bu Ramazan ayı nedir biliyor musunuz?.. Ramazan ayı dervişlik ayıdır, tasavvuf ayıdır, tarikat ayıdır bir bakıma. Çünkü tarikatın, tasavvufun her şeyi yapıyor. İşte bu ibadet diye dervişlerin yaptığı her şey var. Oruç var, zikir var, Kur'an var, geceleri ibadet etmek var, her şey var... Tabii nefsi terbiye etmek de var. Nefsin terbiyesi, yâni tezkiye-yi nefis deniliyor, nefsi temizlemek... İnsanın nefsi nefis-i emmâre olduğu zaman, insanı kötülöklere süröklör. Taştan taşa çalar, yerden yere vurur. Yüzünü kara eder. Rabbinin huzurunda istenmeyen bir kul hâline getirir.

Şimdi, “Bu Ramazan ayı nedir?” diye bana sorsanız; “Ramazan ayı dervişlik ayıdır. İnsanın ahlâkını düzeltmesi, nefsini ıslâh etmesi ayıdır.” diye öyle tarif etmek mümkün. Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi senede bir ay dervişçe yaşamaya, böyle farzlarla, sünnetlerle alıştırmış oluyor. Nefsimizin ıslâh olması lâzım!..

Artık şunu bir sorun kendinize: Yâni, bak oruç tutabildiniz. Karnınız acıktığı halde yemek yemediniz, su içmediniz, eşinize yaklaşmadınız, Ramazan ayında iradenize hakim oldunuz. Hah, bundan sonra nefsiniz de sizi süröklöyecek istediğı tarafa, nefsinizin hevâsına uyup, nefsinizin peşinden mi gideceksiniz, sürökleneceksiniz o azgın nefsin... Yoksa, bundan sonra nefsiniz sizin emrinize mi

girecek; nefsinizi siz mutmainne nefis yapmış olacaksınız da hayırlara mı koşturacaksınız, hayırda mı kullandırtacaksınız?.. Bunu bir ölçün bakalım! Ramazan sizin üzerinizde tesirini yapmış mı, yapmamış mı?..

Bunu yapmamış ise, Ramazan'dan sonra gene eski günahlara, haramlara bağlı olarak kalacaksanız, tabii o zaman da bu bir manevî işarettir. “Ramazan'dan hiç istifade etmemiş; Ramazan geçtikten sonra, bayramdan sonra Ramazan'dan önceki insan gibi oldu. Eski halleri devam ediyor. “*Eski hamam, eski tas*” dediği gibi değişen bir şey yok.

Bu neyi gösterir?.. Bir göstergedir bu. Ramazan'dan sonra bir insanın hâlinin iyiye dönmemesi, daha güzele yükselmemesi bir göstergedir. Ne göstergesidir? Bir alarm, ikaz sesidir, işaretidir. Neyi gösteriyor? Ramazan ibadetleri tutmamış, kabul olmamış. Onu gösteriyor. Ramazan kabul olsaydı Ramazan'dan sonra da insan Ramazan'daki güzel ibadetlerini, alışkanlıklarını bir tarafa koymayacaktı. Artık Ramazan'da, Ramazan'dan önceki hâlinden daha güzel bir hâli kazanmış, iktisab etmiş olması gerekiyordu. Etmemişse, o zaman oruçlarda kusur var, namazlarda kusur var. Orucu boşuna tutmuş, aç susuz kalmış... Namazı boşuna kılmış, uykusuz kalmış...

O, Peygamber Efendimiz'in demin okuduğum hadis-i şerifinin durumu kendi üzerinde görmüş. Bir kusur var. Hani elektrikçiler şebekeyi bağlıyorlar da eve, her şey tamam. Fakat siz

düğmeyi çeviriyorsunuz, yanmıyor. Şebekeden cereyan geldi, çeviriyorsunuz düğmeyi yanmıyor. Bir kusur var... Yâni döşemede bir eksiklik var. Kablolarda bir kopukluk var, bağlamada bir yanlışlık var. Düğmede bir şey var, prizde bir kusur var ki olmuyor. İşte o kusur sizde... Yâni eğer değişmediyseniz, kusur sizde... Çünkü çok güzel bir ay geçti, çok mübarek bir ay geçti. Çok faziletli bir ay geçti. Buna da dikkat edin!..

Ben şöyle söyleyeyim: Ramazan'dan sonra mutlaka değişmiş bir insan olmanız gerektiğini aklınıza kuvvetle yerleştirin! “Ben artık Ramazan'dan sonra başka bir insanım!” deyin. Meselâ isminiz Ahmed ise, “Ramazan'dan önceki Ahmed, Ramazan'dan sonraki Ahmed” demelisiniz. Milâttan önce, milâttan sonra der gibi. Ramazan'dan sonra başka bir insan olun, mutlaka...

Nasıl başka bir insan?.. Daha dindar, daha kâmil, daha olgun, daha sevimli, daha sabırlı, daha güleç yüzlü, daha hayırlara koşan, daha vazifelerini güzel yapan bir insan... İşte bu hâle gelmek lâzım! Bu da çok çok önemli bir husus...

d. Yaratılışımızın Sebebi

Diğer en önemli hususa sözü getirmek ve buradan sözümü bağlamak istiyorum aziz ve sevgili Akra dinleyicileri: İnsanoğlunun bu dünyaya yaratılıp gönderilmesinin sebebi ne? Niye insanoğlu var kılınmış, yaratılmış, dünyaya gönderilmiş?..

Bunu Kur'an-ı Kerim'de, Allah-u Teâlâ Hazretleri ayet-i kerimeyle bildiriyor:

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ

(الذاريات: ٥٦)

(*Ve mâ halaktü'l-cinne ve'l-inse illâ li-ya'budûn.*) “Ben insan cinsini, mahlûklarım arasındaki insan neslini, benî Adem’i, insanları ve cinleri bana ibadet etsinler diye yarattım.” (Zâriyat, 51/56) buyuruyor.

Şimdi, *ibadet* tabii sadece dar mânâlı namaz, oruç tutmak demek değil. *İbadet*, Allah’a kulluk yapmak demek... Yâni, Allah’a Allah’ın istediği şekilde kulluk yapmak demek. Her yönden kulluğunu güzel yapması demek... İbadetin mânâsı bu. Yâni uyu dediği yerde uyuyacak, uyan dediği yerde uyanacak; ye dediği yerde yiyecek, yeme dediği yerde yemeyecek, sabredecek, Allah’ın her emrini tutacak... Kalk dediği zaman kalkacak, yap dediği zaman yapacak...

Askerde bize anlatırlardı. Askerde komuta çok önemlidir, emir vermek çok önemlidir. Komutan der ki:

“–Hazır ol!”

Askerler bir gürültüyle topuklarını takıştırlar birbirlerine, bir ses gelir kıtadan... Herkes hazır oldu. Ondan sonra:

“–İleri marş!” der meselâ, rap rap askerler yürümeye başlar.

“–Sağa dön!” deyince, sağa döner.

“—Sola dön!” deyince, sola döner.

Yâni komutları anında, doğru olarak uygulamaya alıştıırılır. Kaç defa yaparlar?.. Artık o şuuruna işler, alt şuuruna geçer,

onu muntazam yapmaya başlar. Hatta bazen öyle oluyor ki, o kadar askerleşiyor ki askere gitmiş arkadaşlar, meselâ üzerinde yedek subay elbisesi var. Beni ziyarete geliyor:

“—Hocam” diyor, “İşte falanca yerde şimdi yedek subaylığıımı yapıyorum, yıllık iznimi aldım, bayram iznimi aldım. Ellerinizden öperim, hürmetler ederim...” filân diyor.

Böyle başlıyor söze, lâf arasında:

“—İşte sen ne yaptın, bilmem ne filân?” diye sorduğum zaman;

“—Evet komutanım!” diyor.

Halbuki ben komutanı değilim, yâni hocasıyım. “Komutanım!” diyor. Neden?.. Şartlandı. Artık iyice ona alıştı.

Şimdi, aziz ve muhterem kardeşlerim! Bizim esas yaratılıştan gayemiz Allah’a kulluk etmek. Yâni Allah ne emrediyorsa, emrettiği şeyleri, emrettiği vechile yapmak. Hayatın her faaliyetinde, gecemizde gündüzümüzde, gençliğimizde yaşlılığımızda, bekârlığımızda evliliğimizde, her zaman her yerde Allah’ın rızasını düşünmek... Kulluk bu. Onun için, bizim bayrağımız nedir?.. Dalgalandırdığımız, açıp da dalgalan- dırdığımız bayrağımız nedir:

إِلٰهِي أَنْتَ مَقْصُودِي وَرِضَاكَ مَطْلُوبِي

(*llâhî ente maksûdî, ve rıdâke matlûbî*) sözüdür. Ne demek bu? “Yâ Rabbi, maksudum sensin, ben senin rızasını kazanmak istiyorum! Her işte düşündüğüm senin rızanı kazanmak, rızâ-yı Bârî’ye ermek. Yaptığım her işi ondan yapıyorum.”

İşte bu kulluğu güzel yapmak lâzım! Allah’ı önce tanımak lâzım! Tanışmadan, gâfil, yabancı kalmamak lâzım! Tanıdıktan sonra, zâten Allah kendisini tanıttırırsa, yâni tanıtmak ne demek?.. Ma’rifetullah... Ma’rifetullah sahibi kılarsa kulunu; kul,

Rabbini tanıyan, bilen bir kul hâline gelirse, muhabbetullah da hâsıl olur. Yâni Allah sevgisi içine dolar. Bakar ki, her şeyin en güzeli Mevlâ... Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin bütün güzellikleri yaratan olduğunu görür, bilir ve o zaman bütün kalbiyle Allah’ı sever.

Şimdi birçok insan, Allah ile bağlantılarını düzenleyememiştir. Allah’ı bilememiştir, bulamamıştır. Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin ma’rifetine erememiştir. Ma’rifetullahı kazanamamıştır, arif olamamıştır, aşık olamamıştır. Allah’ı sevememiştir. Dışarıdaki şeylerle oyalanmaktadır.

Dışarıdaki şeyler nedir?.. Allah’tan gayrı olan şeylere *gayru’llah, mâsiva’llah* derler. Mâsivallahla uğraşmaktadır. Asıl hizmet etmesi gereken yere hizmet etmemektedir.

Ramazan'da en önde gelen husus işte budur. Biz Ramazan'da Mevlâmızla muamelemizi öğreniyoruz. "Kul olarak ben Rabbime nasıl kulluk etmeliyim? Nasıl davranmalıyım?" diye Allah'ı sevmeyi, Allah için fedâkârlık yapmayı, tenhalarda, camilerde, gece yarılarında kalktığı zaman, nasıl Allah-u Teâlâ Hazretleri'yle ünsiyet edeceğini, sohbet âdabı nasıl olacağını Ramazan'da öğrenmiş oluyor insan. Ramazan'ın en önemli özelliği bu... Ramazan ma'rifetullah ayı olmuş oluyor.

İşte Ramazan'da insan bu lezzeti aldı mı; ibadetin lezzetini, zevkini, şevkini kazandı mı, tabii ondan sonra artık iyi bir insan olacak. Ramazan'dan sonraki durumu mükemmel bir insan olacak, ârif olacak, âşık olacak, Mevlânâ Hazretleri gibi olacak, Yunus Emre Hazretleri gibi olacak. Eşrefoğlu Rûmî Hazretleri gibi olacak, Hacı Bayram-ı Veli Hazretleri gibi olacak, İbrahim Hakkı Erzurûmî Hazretleri gibi olacak...

Binlerce evliyâullah büyüklerimiz var. Her birisi bulunduğumuz, yaşadığımız şehirlerde medâr-ı iftihârımız. Üftâde Hazretleri Bursa'da, Aziz Mahmud-u Hüdâî Hazretleri Üsküdar'da, Abdü'l-Ehad-ı Nûri Hazretleri Eyüb Sultan'da... Daha daha, nice nice böyle büyüklerimiz. İşte onların yolu bu ma'rifetullah yolu, muhabbetullah yolu... Ramazan da, bunu sağlayan bir ay idi.

İçinizde böyle Allah aşkı, Allah için ibadet etmek; yalnız kaldığı zaman onu tesbih eylemek, ona hamd etmek, ona şükretmek, onu

zikretmek alışkanlığıyla tanıştırıyor, getirmiş oluyor kulları Ramazan ayı. İşte o tanışıklığa göre, bundan sonra artık arif kullar olarak, âşık-ı sâdık kullar olarak yaşamanızı Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlenize nasib eylesin... Oruçlarınız, ibadetleriniz, hayırlarınız, sadakalarınız, zekâtlarınız makbul olsun... Dualarınız müstecâb olsun...

Orucun tabii maddî faydaları da var, sıhî faydaları da var:

صُومُوا تَصِحُّوا

(ابن السني، وأبو نعيم في الطب عن أبي هريرة)

(*Sùmû tasihhû*)⁴ “Oruç tutun ki, sıhhat bulasınız.” diye buyruluyor.

Allah vücutlarınıza sıhhat afiyet versin... Dinçlik versin, neşât versin, bir böyle şevk ve zindelik ihsân eylesin... Sevdiklerinizle, çoluk çocuğunuzla, büyüklerinizle, dostlarınızla nice nice Ramazanlara, Kadirlere, Kadir gecelerine ermeyi nasib eylesin... Nice nice bayramlara kavuştursun...

⁴ Taberânî, *Mucemü'l-Evsat*, c.VIII, s.174, no:8312; Ukaylî, *Duafâ*, c.II, s.92, no:549; Ebû Hüreyre RA'dan.

Rebi', *Müsned*, c.I, s.122, no:291; Ebû Ubeyde RA'dan.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.393, no:3745; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.357; Ali ibn-i Ebî Tâlib RA'dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VII, s.57; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.450, no:23605; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.445, no:1455;

Mecmaü'z-Zevâid, c.V, s.584, no:9657; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.V, s.149, no:3891.

Tabii bayramların en kıymetlisi, bayramların en önemlisi, ahiretteki bayramdır. Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin affettiği kullardan olduğu anlaşıldı mı bir insanın, ondan sonra cennetlik olduğu anlaşıldı mı; mahkeme-i kübrâdan sonra cehennemden âzâd olduğu, cennetlik olduğu anlaşıldı mı, asıl bayram odur tabii. O en büyük bayrama da, Allah-u Teâlâ Hazretleri sevdiği kul olarak ulaşmayı, o bayramı da görmeyi, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin ikramlarına ermeyi, cennetiyle, cemâliyle müşerref olmayı Allah cümledenize nasib eylesin...

Cumanız mübarek olsun... Bayramınız mübarek olsun... Her şey gönlünüzün dileğince olsun... Allah dileklerinizi, muratlarınızı kabul eylesin, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

07. 02. 1997 - Mekke

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

